

Ignasi ROVIRÓ I ALEMANY

LES REGLAS PER LOS COLLEGIALS DEL COLLEGI DE ST. JOAQUIM
EN LA CIUTAT DE VICH FUNDAT PER LO RM. SEÑOR DON GAS-
PAR GIL, BISBE DE VICH, DE 1635

Les *Reglas* és el primer document que regula la vida interna del seminari de Vic¹. Daten del vint de novembre de 1635, vint-i-un anys després que el bisbe de Barcelona Lluís Sans decretés, també, les primeres ordinacions per a regir el seminari de Barcelona². Però ambdós documents, per bé que tenen l'objectiu últim en comú, mostren diferències ben clares.

La reglamentació barcelonesa havia d'ésser vivament esperada: feia vint-i-un anys (des del 1593) que el seminari era establert en la capital catalana. Per tant, els anys de pràctica ja havien mostrat els camins més fàcils i les dificultats més comunes en la formació de sacerdots. És lògic, doncs, que aquestes primeres 'ordinacions', amb un total de cinquanta tres capítols, fossin extenses i entressin en tota mena de detalls.

A Vic, tot just feia tres dies que el bisbe Gaspar Gil havia signat el decret de creació del seminari³. Les *Reglas*, doncs, només poden tenir un sentit propedèutic, ideal i apriorístic d'una formació que encara havia d'arribar. És un decret d'intencions que no es fa des del buit, sinó que és orientat per la lògica experiència i l'observació pràctica de les altres institucions que es dedicaven a l'ensenyament de minyons. I no ens referim, en primer terme, al Seminari de Barcelona, sinó que tenim present l'ensenyament dels

1. Tot seguint les disposicions del canon 18, sessió 23, del Concili de Trento (1545-1563), el bisbe de Vic, Fra Benet de Tocco (1564-1572), proposà la creació d'un seminari (1565). Però els esforços no reeixiren. El Consell Municipal i el Capítol Catedralici, principals impulsors, destinaren les seves energies a la reconversió de l'Estudi General de la Ciutat en Universitat Literària, cosa que s'assolí el 1599. El seminari arribà al cap de trenta sis anys, sota el govern d'un altre bisbe, Gaspar Gil (1635-1638). A la seva mort, el seminari entrà en crisi i s'extingí. Desapareguda la Universitat Literària (1717), un nou bisbe, Manuel Muñoz i Guil (1744-1751), fundà sota l'advocació de la Sagrada Família un seminari nou (1749), el qual ha perviscut fins la creació del Seminari Major Interdiocesà (1988).

2. *Ordinacions del Col·legi o Seminari Episcopal de Nostra Senyora de Montalegre de la Ciutat de Barcelona, fetes per ordre y manament del molt Il·tre. Rm. Señor Don Lluís Sans Bisbe de Barcelona* (1614, Arxiu de la Biblioteca del Seminari de Barcelona). Enric SUBIRÀ I BLASI a *El Seminari de Barcelona (1593-1917)*. Pròleg de Casimir MARTÍ (Scripta et Documenta, 49) Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat 1993, 339-389, en fa la transcripció.

3. En el plec de còpies de documents d'on treiem les regles que transcrivim figura amb el número IV el decret d'erecció del seminari. Valentí GIRBAU TÀPIES, *Església i societat a la Catalunya central* (Col·lectànea Sant Pacià, LV), Barcelona, Herder i Facultat de Teologia de Catalunya 1996, 220, remet per al mateix tema a una altra font -també còpia-: Arxiu del seminari de Vic, *Papeles varios* vol. 2

rectors en les parròquies, el saber que impartien als seus novicis els ordes religiosos establerts a la ciutat —entre d'altres, Caputxins (1608) i Jesuïtes (1621)— i especialment la Universitat Literària de Vic (1599-1717)⁴. Aquest centre ja recollia la tradició vigatana d'ensenyament superior especialitzat en l'estudi de les lletres i havia elaborat en el transcurs del centenar llarg d'anys tot un seguit de disposicions encaminades a la regulació de la vida acadèmica⁵.

En la llarga vida del seminari de Vic són diverses les disposicions del bisbe o del rector que volen reglamentar l'activitat creixent de la institució. Del segle XIX, només tenim coneixença de tres reglaments publicats en el seu propi temps⁶. Altres reglamentacions, manuscrites i inèdites a ulls del nostre temps, es troben esperant els historiadors en els arxius vigatans. En destacarem especialment dues, que encara es guarden a l'Arxiu del Seminari de Vic⁷ (en endavant: ASV):

4. El primer estudi important sobre aquesta institució vigatana d'ensenyament el devem a Mn. Josep GUDIOL I CUNILL *L'universitat Literaria de Vich*, Vic, Tipografia Balmesiana 1924, reeditat pel Patronat d'Estudis Osonencs (1991), amb pròleg de Ma. Mercè MIRÓ. El professor de la Universitat de Vic Ramon Rial i Carbonell ha actualitzat l'estudi, contextualitzant-lo i aportant noves dades en la tesi de llicenciatura presentada a la Universitat de Barcelona (1988). Són diverses les publicacions fruit d'aquest treball, en destacarem un: Ramon RIAL I CARBONELL, *La Universitat Literària de Vic i els estudis de Filosofia*, dins «Ausa», XIV/125, (1990), 131-146 (cf. ATCA, XII (1993), 658, núm. 8727).

5. Els autors citats anteriorment fan referència a les diverses 'ordinacions', d'entre les quals destaquen les de 1599, 1603, 1627 i les de 1704. També, Ramon RIAL i Ignasi ROVIRO han publicat, en les *Actes de les 5enes. Jornades d'Història de l'Educació als Països Catalans*, vol. 2, Vic, Eumo, 1984, pp. 87-110, unes *ordinacions* que daten entre 1563 i 1597. Tampoc no ha estat objecte d'estudi el llibre 7 de l'Arxiu de la Universitat de Cervera a la biblioteca de la Universitat de Barcelona: *Ordinacions per lo regiment dela Universitat litteraria dela present Ciutat de Vich*.

6. Són: les *Constituciones y Reglas Primitivas del Colegio Seminario Tridentino de la Sagrada Familia de la Ciudad de Vich, dispuestas por su Fundador el Ilustrisimo señor Don Manuel Muñoz, Obispo de la misma Ciudad con las adiciones hechas á ellas posteriormente por su Sucesor el Ilmo. Señor D. Pablo de Jesús de Corcuera, en la visita que hizo del mismo Seminario, año de 1831*, publicades per la impremta d'Ignasi Valls el maig de 1832, amb un total de 40 pàgines; n'hi ha una còpia manuscrita a l'Arxiu Episcopal de Vic, carpeta *Seminari*; l'atorgat pel bisbe Castañer: *Nos D.D. Juan José Castañer y Ribas, por la gracia de Dios y de la Santa Sede Apostólica, Obispo de Vich, Delegado Apostólico de los Abadiados de Montserrat y de Ripoll, del Consejo de S. M. etc. etc. A nuestro muy amado Seminario Conciliar salud y bendicion en nuestro Señor Jesucristo*. Escrit en un full solt sense peu d'impremta (1858), una còpia del qual es conserva en l'ASV, lligall de *Documentos varios, curiosos e interesantes, I*. Aquest mateix document s'edità al «Boletín Oficial Eclesiástico del Obispado de Vich», núm. 127, el 10 de setembre del 1858, 121-129; i, per últim, el reglament que, cinc anys més tard, el mateix Joan Josep CASTAÑER publicà al «Boletín Oficial Eclesiástico del Obispado de Vich», núm. 306, el 20 de setembre del 1863, p. 133-155.

7. Altres reglaments guardats al mateix arxiu, interessants per a una possible ampliació del nostre treball són: *Disposiciones varias por los tres obispos de Veyan y Strauch y por el Iltre Vic. Cap. sede vacante, sobre los estudios de este Seminario desde 1801 a 1823*. ASV, *Documentos varios*

Plan o metodo de Estudios para las aulas de Gramatica y Retorica del Rl. Seminario Conciliar de la Ciudad de Vich. (1787), ASV, Papeles varios, 2. Publicat per Jaume MEDINA dins «Miscel·lània en honor del Doctor Casimir Martí», Barcelona, Fundació Salvador Vives i Casajuana 1994, 313-323.

Calendarios de los feriados que deberan observarse en este seminario por disposición del Ilmo. Sr. Obispo Veyan en 15 octubre de 1797, ASV, Documentos varios curiosos é interesantes, 1.

L'única còpia existent del document que avui publiquem es guarda en l'Arxiu Episcopal de Vic, en la carpeta *Seminari*. L'original és perdut, segurament com a conseqüència de l'expoli i crema de material del seminari de Vic en els fets luctuosos del 1936. Tampoc n'hem trobat cap vestigi en l'Arxiu del Seminari de Vic. En total són divuit pàgines (de 21 per 29,5 cm) lligades, escrites a doble cara amb la bella lletra de Marià Puigllat i numerades de la 1 a la 36. A la portada s'hi llegeix, centrat i com a titular: *Processus Erectionis Seminarii seu Collegii Civitatis Vicensis*. Al dessor, amb lletra més petita i ben marginada: «Sub invocatione Patriarchae Sanctissimi Joachimi Patris Virginis Intemeratae Mariae, in quo continentur omnes Actus ad dictam Erectionem pertinentes; Una cum Taxationibus, applicationibus, et unionibus diversorum Beneficiorum et Eleemosynarum factis prout est in sequenti folio et aliis immediate subsequentibus.» Al final d'aquesta primera pàgina, al marge dret, una mà ha traçat un quadre amb llaipsis de dibuix (de 3 per 10 cm) i en el seu interior hi ha escrit la llegenda següent: «El Dr. Mariano Puigllat i Amigó (Bisbe més tard de Lleida) era rector ja en 1851 i era encara el 1862 en que es firma Bisbe preconitzat de Lleida. A ell es deu aquesta i altres recopilacions de documents.»

Efectivament, Marià Puigllat i Amigó (Sant Andreu de Tona, 1804-Roma, 1870), es formà a les Escoles Pies de Moià i al seminari de Vic. Obtingué el grau de doctor en teologia per la 'Universidad Literaria' de Barcelona (1845). Acabats els seus estudis, entrà al seminari com a mestre de col·legials i arribà a ser-ne el rector (1850-1862). Treballador infatigable, proporcionà, entre altres coses, unes instal·lacions noves i adequades tant pels seminaristes vigatans com pels nois que assistien al *Colegio de*

curiosos é interesantes, 1; i de Mariano Ros y Dn. Pablo Coll Vicarios Generales Capitulares por el muy ilustre Cabildo de Canónigos de la Santa Iglesia Catedral de Vich. Sense cap data. Són quatre disposicions per a fomentar la pietat cristiana en els estudis, ASV, Documentos varios curiosos é interesantes, 1.

Articulat de disposicions del bisbe Veyan, còpia del rector Moret de 1806, ASV, *Papeles varios, 2; Plan de estudios para Seminario Conciliar*, de Josep Sala, 1816, ASV, *Papeles varios, 2; Disposiciones del Ilmo. Obispo Corcuera sobre las aulas de Gramática y Retórica*. 1825, ASV, *Papeles varios, 2.*

segunda enseñanza de Vic. Meticulós, reorganitzà l'arxiu del seminari i posà ordre en tots els assumptes estructurals i econòmics de la institució. Gràcies a ell es conserven, ben relligats, documents breus i importants o bé còpies de documents avui perduts, com és el cas de les *Reglas*⁸. L'escrupolositat en la còpia dels documents queda ben palesa en la seva nota final de la transcripció: «Confieso el infrascrito, que he copiado fielmente de verbo ad verbum este cuaderno que contiene diez y seis instrumentos ó documentos en treinta y seis paginas del original sellado que existe y se halla hoy dia en el archivo del Seminario Conciliar de Vich. Y por ser asi lo firmo en la misma Ciudad dia 14 Abril de 1848. Dr. Mariano Puigllat Pbro. Vice-Rector del Seminario.»

D'aquest bloc de documents, la còpia de les *Reglas per los Collegials del collegi de St. Joaquim en la Ciutat de Vich fundat per lo Rm. Señor Don Gaspar Gil, Bisbe de Vich* comença en el foli 11 i s'estén fins al 14. També els folis precedents i els següents són d'interès per a l'estudi del seminari vigatà. Amb aquesta intenció donem la llista completa de la tota la documentació que acompanya les nostres *Reglas*. La llista és configurada pel nombre de la còpia documental, la paginació que cada una ocupa en el recull total, la data d'emissió de l'original, l'idioma amb què està escrit i el tema general sobre el qual versa. S'utilitzen els claudàtors quan una dada de la primera columna no és inscrita en el mateix document.

El text de les *Reglas* és transcrit de forma literal, respectant les unions de paraules, les lletres majúscules, la puntuació i els accents de l'original; he afegit la indicació de les successives pàgines, entre claudàtors.

Doc.	pàg.	data	Idioma	Tema
I	3	26-07-1635	Llatí	Primeres nominacions per a erigir el seminari
II	4	27-07-1635	Llatí/català	Canvi en una nominació
III	5	28-07-1635	llatí	Nominació per a trobar recursos econòmics

8. El mateix Marià Puigllat recordà algunes de les vicissituds de l'arxiu del seminari de Vic en un informe sobre el seminari redactat el 1859, que es guarda en el volum ja citat de l'ASV, *Documentos varios, curiosos e interesantes I*: «El Sor. Rector Moret en la guerra de la independencia sacó del Seminario el archivo y lo hizo seguir por todos los lugares de la montaña don[de] fué huyendo de los franceses en compañía del Vice-Rector Sor. Traveria [...] El Sr. Traveria, sucesor de Moret, al principio de su rectorado, epoca de la constitucion del año 20, sacó tambien del Seminario el archivo llevandolo dividido a partes a varias casas [...] habiendo estado asi por tres años, al cabo de los cuales fué devuelto al Seminario. En el año 27 practicó lo mismo. En el año 36 otra vez lo llevó por partes á varias casas, habiendo estado fuera del Seminario hasta fin del año 40; y con la inteligencia de que en el año 1835 el Profesor Reverendo D. Baltasar Castellar sin dar conocimiento al Rector huyó a la montaña llevandose todos los papeles y escrituras [...] y el año 40 se lo llevó a Francia, donde murió, no habiendose podido recoger papeles y libros y cuenta...».

IV	6-9	17-11-1635	llatí	Erecció del seminari
V	10	20-11-1635	llatí	Elecció de rector i seminaristes
VI	11-14	06-11-1635	llatí i català	Regles per als col·legials
VII	15	06-11-1635	llatí	Nominacions per a trobar recursos econòmics
VIII	16-19	31-12-1635	llatí	Creació de taxes
IX	20-24	08-11-1636	llatí	Creació de l'Albergueria
[X]	25-26	02-05-1637	llatí	Nomenaments per a l'Albergueria
[XI]	27-28	18-07-1637	llatí	Mort d'un prevere de l'Albergueria
[XII]	29	13-03-1636	llatí	Sobre l'Albergueria
[XIII]	30	04-05-1937	llatí	Possessió d'un priorat pel seminari
[XIV]	31-32	01-05-1637	llatí	Edicte d'una taxa per al seminari
[XV]	33-35	15-04-1641	llatí	Còpia d'un censal (28-11-1635) a favor del seminari
[XVI]	36	23-11-1635	llatí	Aplicació de sancions, benefici pel seminari.

El text és aquest:

In^a Dei Nomine Amen. Noverint Universi quod Nos Domnus Gaspar Gil Dei, et Apostolicae Sedis gratia Vicensis Episcopus et Regius Consiliarius Delegatus Apostolicus Volentes ut tenemur iuxta tenorem nostrae Institutionis Seminarii per Nos erecti in Civitate Vicen. sub invocatione Sancti Joachimi die decima septima mensis Novembris proxime praeteriti de educandis pueris, nec non ponendo et eligendo Praefectum et Seminaristas ac alia pro bono regimine et administratione dicti Seminarii cum praesenti publico instrumento durante tamen nostro et successorum nostrorum in his beneplacito iuxta seriem et tenorem S.C.T. in praesentia RR.DD. Melchioris Palau, Archidiaconi, et Hiacynti Roca Pbrorum. Canonorum Sedis Vicen., Bernardi Raguer et Francisci Homs Pbrorum. et Beneficiatorum eiusdem Ecclesiae Vicens. deputatorum, et cum eorum consilio eligimus, nominamus, et deputamus in Praefectum seu Rectorem dicti Seminarii et Collegii Rm. Franciscum Tallader Pbrum. Doctorem praesentis Civitatis Vicen. et in Seminaristas Carolum Nadal, Joannem Paulum Pera, et Josephum Cistero Civitatis Vicen. pueros pauperes prima tonsura initiatos de legitimo matrimonio natos duodecimum annum excedentes qui legere et scribere competenter norunt quorum indoles et voluntas spem afferunt eos ecclesiasticis ministeriis perpetuo inservituros. Mandavimusque eos propria veste induendos iuxta formam in dicta institutione seu erectione expressam, quibus postea indutis praecepimus, quod dictus Praefectus et Seminaristae per Nos nunc nominati habeant, teneant, et obser-

vent, habereque tenere, observare teneantur Constitutiones, seu Ordinationes sequentes.

REGLAS PER LOS COLLEGIALS DEL COLLEGI DE ST. JOAQUIM
EN LA CIUTAT DE VICH FUNDAT PER LO RM. SEÑOR DON
GASPAR GIL, BISBE DE VICH

Comunes

Lo fi d'aquest seminari es criarse en virtut, lletres y urbanitat. Los qui entraran se persuadescan que han de acomodarse á la vida comuna y als costums y reglas que en ell se guardan. Ningu eixirà de casa sens lo company que li assenyalaria lo Pare Prefecte y anirán sols á las pars per las quals tindrán llicencia. Quant anirán tots junts per los carrers anirán de dos en dos guardant lo ordre de classis, anirán ab gravetat sens pressa ni menejar los brazos ab modestia sens alsar los ulls á las finestres, ni girarlos lleugerament á totas pars y sens parlar alt uns á altres. Saludarán á tots los Sacerdots, y religiosos y Persones de calitat que encontrarán. Estant en lo aposento ningu lo tancarà de manera que nos puga obrir per defora. Si per algun fi particular conve tancar lo demanarán llicencia. Ningu entre dins lo aposento del altre, si ha de^b menester alguna cosa demanarán ho desde la porta sens entrar. Ningu prenga cosa de la cambre del altre, ni llibre, ni imatge, ni gavinet. [12] Ningu tinga en son poder ó en la caxa cosa de menjar ó beurer. Si algu lin envia lo aportará al Pare Prefecte lo qual ho guardarà y repartirá á voluntat de aquell á qui será donat. Ningu obre lo aposento de laltre sens tocar primer á la porta. Tots se preciarán de tenir ben compost lo aposento ab taula, llit, caxa, roba, escombrant, ó fent escombrar moltes vegades ab particular cuydado. Tots obeerán al Pare Prefecte y als Pares Mestres rebent sas advertencias, reprehensions, y castichs sens resistencia, ni porfia^c sino ab voluntat prompta ab demonstració de volerse esmenar. Guardarán tots la distribució del temps que será assenyalat per exercicis. Acudirán ab molta puntualitat en oynt la campana per lo que serán cridats.

Reglas per la virtut.

Ab tota diligencia procurarán de conservar la puresa de la anima y fugir de tot pecat grave tenint en son cor lo St. temor de Deu. No se oyga ja mes en la boca de algu iurament, ni blasfemia. Ningu dirá paraula iniuriosa ha altre ni traí^{ad} sobrenom, ni darà colp, antes be fugirá tot genero de dissenció y rinya. No podrán anar per ningun cas á las comedias. No lligen llibres deshonestos, ni tingan imatges consemblants. Al vestirse y despullarse tingan tots particular cuydado ab la modestia y honestedad sens descubrir part de son cos en quant será possible. Cada hu dormirá en son llit apart sino serán germans y ningu se acoste al llit del altre. Al llevarse y posarse al llit tots se senyarán y armarán ab lo senyal de la Sta. Creu. Tots tindrán per la matinada junts en la Capella un rato de oració conforme los será assenyalat. Cadaldia tots oyrán Missa, passarán lo Rosari, assistirán á la Litanía de nostra Senyora y farán lo examen de conciencia conforme serán instruits. Cada mes

se confesarán tots, y combregarán los que tindrán llicencia de son Confessor, lo mateix farán los dias de festa de Christo nostre Senyor y de la Sanctissima Verge. Tots procurarán tenir entranyable amor y devoció á la Sanctissima Verge Maria elegantla per Patrona per tota la vida. Axí mateix tots serán molt devots de las animas del Purgatori, offerint á ellas moltas de las obras bonas, que entre dia farán com es Missa y Rosari. Oyrán tots sermo segons apareixerá al Pare Prefecte y ab molta atenció las platicas que sels farán cada dissapte per la tarda. Sapien tots la doctrina christiana, las oracions y misteris principals de nostra Sta. Fe, oynt ab molta atenció quant sels declararà y ensenyará.

Reglas per las llettras

Tots frequentment en sas devocions demanen a Deu nostre Senyor, com á font de Sabiduria, llum y gracia per aprofitar en ella. Tots se apliquen ab fervor, no admetent negligencia alguna ans be ocupant tot lo temps que per estudis los será assenyalat. En oynt la campana per estudiar dexen al punt lo ioch^e, o altre exercici, y acuden promptament al lloch deputat per aquest fi. Ningu anirà en dit temps per casa [13] sino que estará recullit en son aposento. Durant lo temps del estudi han de guardar particular silenci sens parlar paraula fora de llettras. Tots pero particularment los de medians y majors treballarán ab molt cuydado las composicions, y si alguna dificultat tindrán acudirán al Pare quels presideix. Tots compondrán y decorarán en lo temps assenyalat sens dilatar ho. En los repassos ques farán estarán atents á la practica, y sien obedients á sos Mestres. Ningu dexará de anar á la lliadó sens particular llicencia del Pare Prefecte. En lo claustro y en la aula estarán tots ab tal composició, atenció y silenci que sien exemple á sos condeixebles. Ningu en temps de lliadó vaje per lo claustro perdent lo temps, ni parlant ab altres, si serán cridats per alguna persona procurarán en concluya prest remetent ho per altre temps. Estiguen atents en la repetició dels llibres ques^f llegirán preciantse de traure ben entesa la lliadó. Tractarán ab tota cortesia á sos condeixebles sens descompondrers ab ells en paraulas quant disputarán. En exint de la aula tornarán luego al Seminari sens detenirse al pati del qual per espay de un quart repetirán las lliados conforme serán ordenats.

Reglas per la Urbanitat

Uns ab altres se tractarán ab molta cortesia, ni de vos, sino de V. M. y Senyor. Quant se encontrarán en casa ó en las aulas se saludarán uns á altres y generalment se esmerarán en saludar los primers á sos dexebles coneguts y persones de autoritat. Tots tindrán y aportarán mocador pera usar de ell en son temps. Tots tindrán cuydado de tenir las mans netas y la cara, rentantse cadaldia si será menester. Guardaránse de tacar la roba, si acas se tacara manifestarán en lo punt la taca pera que sels lleve preciantse de anar ben adersats y nets. Ningu perdrá lo respecte de obra, ni de paraula no sols á ningun Collegial pero ni als criats, ni familiars de casa.

En la Taula

Tots se rentarán las mans antes y despues de menjar. Donarán la benedictio y actio de gratias de peus ab devoció y silenci. Al sentarse guardarán cortesia uns á altres sens ruydo y pressa. Ningu desplegará lo tovalló antes que comense lo Pare Prefecte, y la llissó espiritual. Menjant han de guardar silenci oynt la llissó espiritual. Ningu tocará ni pendrá cosa del plat del altre sino del seu. Ningu posará los cotses sobre la taula. Ningu menjará ab dos quexos,^g ni grans bocins ni fent rumor notable ab la boca, ni ab lo nas. Tots menjarán ab los dos dits primers sens embrutar los altres. Ningu fregará los dits ab la boca, ni ab lo pá, ni ab las estovallas, sino ab lo tovalló. Ningu trosejará lo pá antes be lo tallará ab lo gavinet, ni ab aquest lo companyará á la boca sino ab la ma. La fruita sie pelada y tallada pero no a bocins. Ningu menje ab pressa sino moderadamente y de espay. Ningu llansará ossos en terra, peladuras, ni altra cosa sino que la dexará en los matexos plats. Ningu gire los ulls lleugerament pera registrar los plats de altre. [14] Tots se acomodarán á la Comunitat en los plats y aparells sens demanar cosa particular diferentment aparelada. Pero si alguna cosa los fará mal avisarán lo Pare Prefecte. Ningu bebent alse los ulls, mire dret al vas en que beuré. Tingan la moderació y templansa en lo beure perque nols fassa dany á la salut. Acabat de menjar cada hu plegará lo tovalló recollint las micas las quals posará en un plat guardantlas de llansar.

En la recreatio

Quant exirán al camp ningu entre en hort ó vinya de altre ni pendrá cosa alguna. Ningu entrarà en aygua pera rentarse sens particular llicencia. No cridarán, ni saltarán, ni se cansarán de manera quels fassa daný. Ningu se aparte del lloch de la recreació, ni sol, ni acompanyat. Ningu en casa, ni fora de ella usará ni introduirà joch descompost, ni indecent, ni profá com es de cartes, bastarán los ordinarijs de pilota, bolas, y axadrés, tejo,^h tablillas, truchs y altres consemblants. Guardarántse tots de renyir, porfiar, jurar, ni maldir, ni malehir en los jochs, antes be se esmerarán en concedir facilmente ventatje al altre considerant que es joch y que va de burlas.

Et alia statuta per nos et successores his nostris factis et faciendis sub poenis in eisdem ordinationibus et alias prout in eisdem continentur et alia faciant, et compleant facereque et complere teneantur prout in eisdem ordinationibus continentur sub poenis in eisdem contentis et alia iuxta gravitatem casus seu delicti necessariis et nobis et successoribus nostris, ad nostri et successorum nostrorum libitum et voluntatem benevisis quibusque peractis in forma Collegialibus ibidem coram nobis constitutis Collegium repraesentatibus una cum suo Praefecto salutare admonitiones dedimus atque ibidem permanendum cum observantia regulari praedictis praecipimus. In quorum fidem et testimonium praesentes litteras, sive hoc praesens publicum instrumentum expediri mandavimus quod actum fuit in Collegio Sancti Joachimi Civitatis Vicensis die vigesima Novembris anno á nativitate Domini millesimo sexcentesimo trigesimo quinto presente me Valentino Soler Pbro. in Sede Vicensi Beneficiato auctoritatibus Apostolica atque Reverendissimi Domini Vicensis Episcopi notario publico et Curiae Vicariatus Ecclesiastici Vicensis

Scriba, et praesentibus etiam testibus Don Josepho de Cadell Secretario et Joanne Baptista Ballester familiaribus nostris ad haec vocatis atque rogatis specialiterque assumptis.

a. *In mg* N° VI b. de *add int lin* c. porfia = perfidia d. trarà = traurà e. ioch = joc f. llibres ques *iter* g. ab dos quexos = voraçment h. joc consistent a desplaçar amb el peu, fent feu coix, una pedra per requadres diversos dibuixats a terra